

- Eleccions de 1931 = **canvi històric** dins del catalanisme polític: suport massiu a ERC, partit d'esquerra fortament nacionalista, progressista i amb una àmplia base popular. Van guanyar les eleccions del 12 abril del 31 = fi de la monarquia. Lluís C. va proclamar la república el dia 14 al migdia, des del balcó de l'ajuntament. Poc després, Francesc Macià proclamava la "República catalana com a estat integrat dins la Federació de Repúbliques Ibèriques" des del balcó de l'antic Palau de la Generalitat.
- El gest de Macià accelerà la proclamació de la República a Madrid. El Govern Provisional, presidit per Alcalà Zamora, era contrari a qualsevol forma de federalisme.
- El nou règim començà a configurar-se a Catalunya sense intervenció del poder central: el dia 15 d'abril es va constituir el govern de la República catalana, integrat per Macià i per consellers de partits catalanistes d'esquerra i centre i socialistes. Angel Pestaña, dirigent de la CNT, no va acceptar la Conselleria oferta per Macià. Lluís Companys va ésser nomenat governador civil; i Jaume Aiguader, alcalde de Barcelona.
- Però la República catalana tindria una vida curta. El 18 d'abril, l'endemà de l'arribada a Barcelona de 3 ministres del Govern provisional republicà (Marcel·lí Domingo, Lluís Nicolau d'Oliver i Fernando de los Ríos), els dirigents nacionalistes van haver de renunciar a la sobirania nacional i a l'Estat federal. Com a compensació, ambdues parts van acordar la redacció d'un Estatut d'Autonomia, que seria sotmès a l'aprovació de les Corts espanyoles i la creació d'un Govern provisional (que va prendre el nom de Generalitat de Catalunya, en record de la institució medieval), presidit per Macià.
- Per tal de redactar l'Estatut, fou elegida una comissió (formada per 46 membres: Pere Coromines, Carner, Campalans...), que es va reunir a Núria i va redactar un avantprojecte. La data del referèndum es va fixar pel 2 d'agost de 1931. Totes les forces polítiques, des de la Lliga fins als comunistes, aconsellaren el vot afirmatiu. Abans del referèndum, els Ajuntaments de Catalunya van manifestar el seu suport. El resultat de la votació va ser aclaparador: l'Estatut va ser votat afirmativament pel 99% de l'electorat (va participar el 75% dels electors).
- **L'Estatut de Núria** partia del fet que la sobirania residia en el poble de Catalunya i que la República havia de tenir caràcter federal. Considerava Catalunya com un Estat autònom dintre de la República espanyola. Declarava el català llengua oficial a Catalunya, però en les relacions amb el Govern de la República seria oficial la llengua castellana. Acceptava la federació dels països de parla catalana. La Generalitat era dotada de competències en àrees com la percepció d'impostos directes, l'ensenyament, la cultura, la policia, la sanitat, les obres públiques i la justícia entre d'altres. Era un Estatut ambiciós, encara que no maximalista, i es volia que fos assumit pel màxim de forces polítiques catalanes.
- **L'Estatut del 1932:** El 6 de maig de 1932, començà a les Corts espanyoles la discussió de l'Estatut. La tramitació va ser intencionadament lenta i, durant aquest temps, els partits dretans i alguns sectors minoritaris dels mateixos partits que integraven el govern d'Azaña llençaren duríssims atacs contra l'Estatut. Els atacs anaren acompanyats d'una intensa campanya anticatalanista a la premsa i al carrer. El cop d'estat del general Sanjurjo, motivat en part per l'oposició a l'Estatut, va fer que el vot republicà s'aplegués a favor de l'Estatut, després d'un brillant discurs d'Azaña. Finalment, el 9 de setembre de 1932 s'aprovà l'Estatut.
- El text definitiu quedà molt retallat respecte de l'original:
 - Catalunya es definia com una regió autònoma dins de l'Estat espanyol.
 - La sobirania catalana desapareix.
 - L'idioma català és, com el castellà, la llengua oficial a Catalunya.
 - L'Estat central mantenia el control en l'ensenyament, tot i que la Generalitat podia crear escoles pròpies (les competències en ensenyament eren molt retallades respecte l'Estatut de Núria).
 - El govern central tenia la facultat de suspendre l'Estatut.
 - S'hi recollien, però, àmplies competències legislatives en dret civil, atribucions judicials i ordre públic.

- El 20 de novembre de 1932, es van celebrar eleccions al Parlament de Catalunya, en què, un cop més, va triomfar l'ERC (56 escons dels 85 de la Cambra), seguida de molt lluny per la Lliga regionalista. Francesc Macià va ser elegit president de la Generalitat, càrrec que va exercir fins la seva mort, el 25 de desembre de 1933. El nou president serà Lluís Companys. Durant aquesta etapa, es va actuar en el terreny econòmic (Institut d'Investigacions Econòmiques...), agrícola (problema rabassaire...), social (Institut contra l'atur forçós...), de l'ensenyament i la cultura (es van crear nombroses escoles i centres d'ensenyament secundari i professional. Es van millorar les condicions laborals i salarials dels mestres. Es va realitzar una renovació pedagògica. Es va aprofundir en la normalització del català. Es va publicar el diccionari de la llengua catalana de Pompeu Fabra.

ESTATUT DE NÚRIA:

- Es preveia un canvi en l'estructura del país: d'estat unitari a estat federal.
- No serà maximalista, ja que van limitar el poder de fer consensos per poder fer-ne amb altres països.
- Necessitaven diners, i van posar impostos.
- Es va discutir tan tard de manera intencionada, perquè savien que l'estatut quedaria perjudicat.

Va ser aprovat pel poble de Catalunya el dia 2 d'agost de 1931, gràcies a un referendun, ja que no hauria pogut ser aprovat ENCARA per les Corts, ja que no s'havia aprovat la Constitució (aprovada al desembre del 1932). Els partits contraris van organitzar una campanya força intensa en contra de l'estatut, entre el gener i el maig. Al maig es portarà l'estatut a les Corts i es començaran les discussions, que s'allargaran fins al setembre, quan s'aproven de manera **ràpida** després de l'intent del cop d'estat (10/8/32). Es va poder aprovar gràcies a Manuel Azaña, però va estar molt retallat. Passarà a anomenar-se Estatut del 32, que es podria definir com l'Estatut de Núria passat pel filtre de les Corts.

ESTATUT DEL 32:

Aprovat el 9 de setembre 1932.

- La sobirania catalana va desaparèixer.
- Cooficialitat de les dues llengües
- Competències de la Generalitat
- El govern central tindria la facultat de, i ho va fer al 34, suspendre l'estatut.

Actes de la Generalitat (1931-1934)

En l'àmbit econòmic, es va crear el Servei d'Estadística i l'Institut d'Investigacions Econòmiques. En l'àmbit social, es va crear l'Institut contra l'Atur Forçós, el Consell del Treball i els serveis d'Assistència i Previsió Social.

En l'àmbit de la sanitat, va haver-hi campanyes de vacunació, es va reorganitzar l'atenció primària i es va crear nous hospitals. En l'àmbit de l'ensenyament, es va crear l'Escola Normal Mixta i moltes biblioteques. Va haver-hi un procés de normalització de la llengua, gràcies a la creació del *Diccionari general de la llengua catalana* per part de Pompeu Fabra. En l'àmbit cultural, cal esmentar la legislació favorable a la millora de la condició de la dona: per primera vegada la dona quedava equiparada jurídicament a l'home dins del matrimoni.

Arran de la profunda crisi del 10/1934, els governs de centre-dreta van quedar tocats políticament. Les actuacions del govern durant el 1935 van ser molt impopulars: la contrareforma agrària, el bloqueig de l'Estatut d'Autonomia basc, etc. El 9/1935 el govern de Lerroux es va veure obligat a dimitir com a conseqüència de l'escàndol de corrupció de l'estraperlo. Davant d'aquesta situació, el president Zamora va dissoldre les Corts i va convocar eleccions el 16/2/1936. L'esquerra s'hi va presentar unida en una coalició liderada per ERC anomenada Front Popular. La CEDA, per tal de contrarestar el Front Popular, es va ajuntar amb altres partits dretans

i va formar el Bloque Nacional. A Catalunya, al Front Popular se l'anomenava Front d'Esquerres i al Bloque Nacional, Front Català d'Ordre.

La coalició d'esquerres va guanyar i van tornar a posar en marxa tot el que el govern anterior havia parat (1r paràgraf Guerra Civil).

A la dreta es va constatar un augment de les activitats violentes per part de la Falange Española i les JONS, que va suposar la persecució del partit i l'empresonament del líder de la Falange: Primo de Rivera fill. Aquest partit proposava una alternativa autoritària al règim parlamentari i tant ells com els requetés (carlins) entrenaven escamots paramilitars.

A l'esquerra també s'observava una radicalització. En el PSOE, a més, s'havia una divisió interna entre els més radicals i els més moderats, d'idees socialdemòcrates. El 9/1935 s'havia format el POUM i el 7/1936 el PSUC. El 1936, la CNT va refermar la seva posició antirepublicana amb un programa d'acció radical en què es propugnava la supressió del culte religiós, la confiscació de tots els béns i l'organització col·lectiva de la propietats i la societat a través de comunes lliures.

La guerra no era inevitable, però a diferència d'altres països, a Espanya la diferència va venir bàsicament de l'actitud i la voluntat d'un sector de l'exèrcit, que estava dividit des del començament de la República. Van sorgir algunes associacions clandestines (UMRA i UME).

5.5. Bienni de dretes/negre/radical cedista

Partit Republicà Radical -> Lleroux + CEDA -> Gil Robles

- **Per què es van fer eleccions legislatives al novembre del 33?** Manuel Azaña va dimitir (Fets de Casas Viejas) i el president de la República va convocar eleccions.
- **Fets de Casas Viejas.** Els pagesos van anar ocupant terres perquè el govern era molt lent aplicant la reforma agrària. Era il·legal i els fets es van denunciar. La policia republicana -> Guàrdia d'assalt, va intervenir per desallotjar els pagesos. Ho van fer de manera desproporcionada, tal que va morir una família de camperols. Es va demanar la dimissió del responsable de la Guàrdia d'assalt -> Manuel Azaña.
- **Per què va guanyar la dreta les eleccions?** Motius:
 - **1:** fets de **Casas Viejas**. A més de ^, la credibilitat en el govern d'Azaña es va perdre, van haver grans protestes obreres
 - **2:** La gent volia donar un avís a les esquerres, ja que es cansaven de la lentitud en l'aplicació de les reformes promeses. **No van anar a votar**, pensant que fent baixar els vots continuaria legislant el mateix govern. Fent això pensaven que s'aprovaria amb rapidesa la reforma agrària, però amb la victòria de les dretes, van aconseguir el contrari, ja que es van abolir.
 - **3: Crisi econòmica:** va ser decisiva per votar. La situació econòmica de l'any 33 era desastrosa, com a conseqüència de la crisi del 29. Les exportacions agràries i mineres havien caigut en picat i el ram de la construcció va patir la paralització de les obres públiques que s'havien iniciat durant la dictadura. L'atur arribarà a nivells fins llavors desconeguts.
 - **4:** Formació de **CEDA**: que agrupava a la dreta més dura i bel·ligerant amb la República, liderada per Gil Robles.